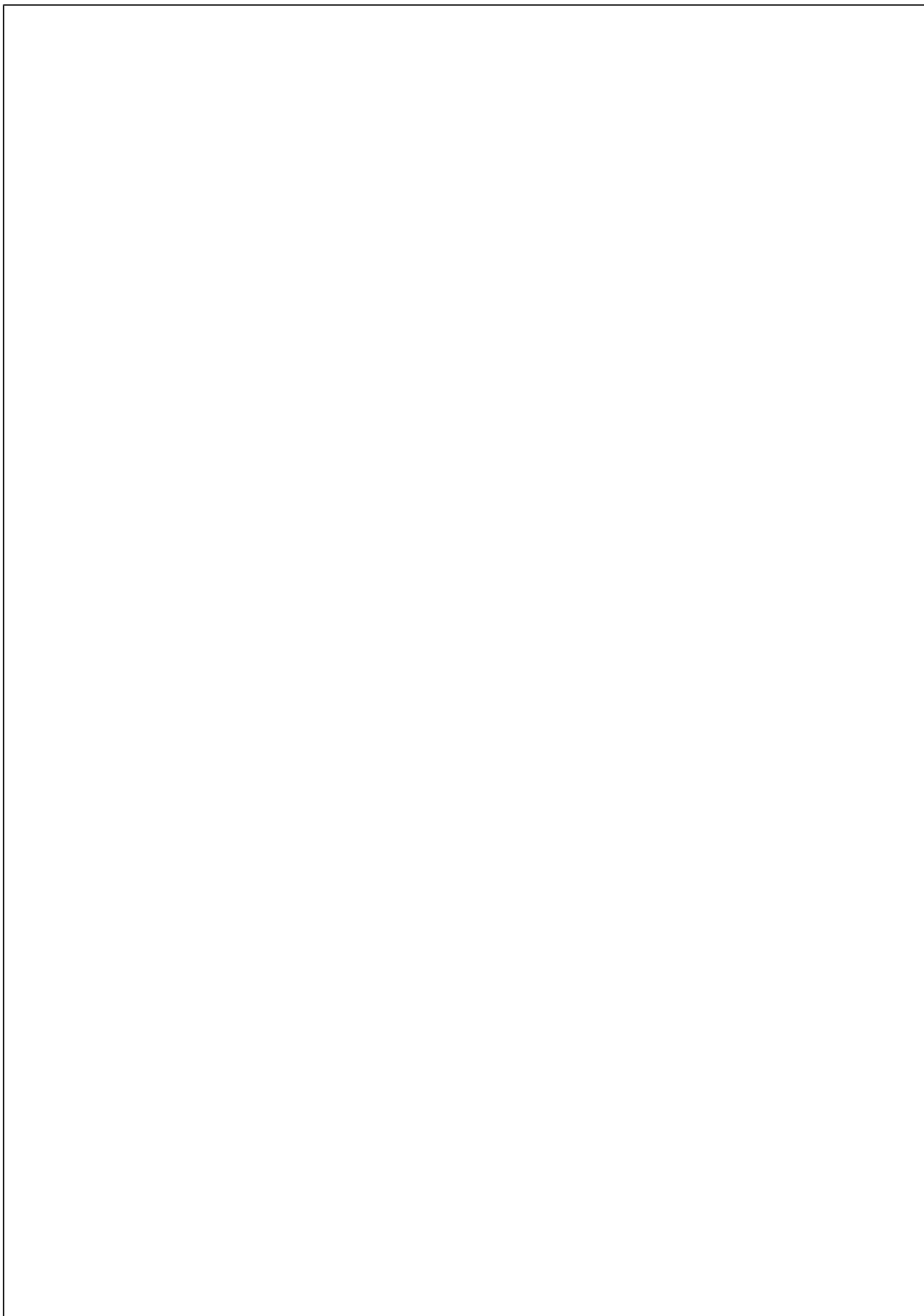

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/208953,Debata-historyczna-O-Wolna-i-Niepodlegla.html>
26.02.2026, 21:48

[Następny](#)

[Powrót](#)

Debata historyczna „O Wolną i Niepodległą!”

14 listopada 2024 r. w Muzeum Niepodległości w Warszawie odbyła się debata historyczna pt. „O Wolną i Niepodległą!”, zorganizowana jako jedno z wydarzeń towarzyszących przygotowanej przez Archiwum IPN wystawie „Droga i dziedzictwo. Dzieje rodziny Moszoro / Camino y Legado. Historia de la Familia Moszoro”.

14.11.2024

[Archiwum IPN](#)

Zgromadzonych gości, wśród których znalazł się przedstawiciel rodziny bohaterów wystawy Bartłomiej Stanisław Moszoro, powitała dyrektor Archiwum IPN Marzena Kruk.

- Nie ulega wątpliwości, że dwa wiodące środowiska: narodowo-demokratyczne i środowisko lewicy niepodległościowej, reprezentowanej przez Romana Dmowskiego i Józefa Piłsudskiego, były tymi, które wiodły prym w tej dyskusji, czasami bardzo zażartej, ostrej. Summa summarum czyn zbrojny Piłsudczyków i dyplomatyczne działania obozu narodowego przyniosły w konsekwencji to, co było Polską wolną i niepodległą

- podkreślił zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr hab. Karol Polejowski. Dodał, że żyjemy w Polsce wolnej i demokratycznej, jednak wciąż pojawiają się spory o to, jak powinna ona wyglądać w przyszłości.

Następnie głos zabrał reprezentujący Muzeum Niepodległości w Warszawie Lech Marchlewski, kierownik Działu Edukacji, który podkreślił dobrą współpracę muzeum z Instytutem Pamięci Narodowej, w ostatnich miesiącach wyrażającą się prezentacją w siedzibach Muzeum Niepodległości trzech wystaw przygotowanych przez Archiwum IPN.

Uczestnicy wydarzenia wysłuchali niezwykle interesującej debaty, podczas której wybitni historycy: prof. dr hab. Janusz Odziemkowski i prof. dr hab. Jan Żaryn dyskutowali o różnych koncepcjach dróg do niepodległości prezentowanych w przeddzień i w trakcie I wojny światowej przez Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego. Rozmowę poprowadził doradca prezesa IPN Jan Józef Kasprzyk.

Ze względu na duże zainteresowanie słuchaczy, Archiwum IPN planuje kontynuację debaty w najbliższym czasie.

Przed spotkaniem goście mieli możliwość obejrzenia wystawy *Droga i dziedzictwo. Dzieje rodziny Moszoro / Camino y Legado. Historia de la Familia Moszoro*. O ekspozycji i historii pozyskania do zasobu IPN cennych dokumentów i artefaktów, które posłużyły także do jej przygotowania, opowiedziały zwiedzającym kuratorki: dyrektor Archiwum IPN Marzena Kruk, Agnieszka Sodel oraz dr Justyna Staroń (AIPN).

Premiera 26 listopada 2024 r. o godz. 18.00 na kanale IPNtv:

* * *

Wystawa *Droga i dziedzictwo. Dzieje rodziny Moszoro / Camino y Legado. Historia de la Familia Moszoro* przygotowana została przez Archiwum IPN w oparciu o kolekcję pamiątek rodzinnych i dokumentów przekazaną do Archiwum IPN w 2023 r., w ramach projektu Archiwum Pełne Pamięci, przez Bartłomieja Stanisława Moszoro, konsula honorowego RP w Rosario w Argentynie.

Głównymi bohaterami ekspozycji są: Kazimierz Moszoro, absolwent Politechniki Lwowskiej, działacz Młodzieży Wszechpolskiej, żołnierz Wojska Polskiego, w tym Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, oraz jego żona, Ludmiła z Dąbrowskich, harcerka, studentka Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, zaangażowana w konspiracyjną działalność w podziemiu związanym z ruchem narodowym, więźniarka KL Auschwitz i KL Ravensbrück.

Wystawa składa się z dwujęzycznych (polsko-hiszpańskich) plansz tematycznych prezentujących: pochodzenie Kazimierza i Ludmiły, ich wojenne losy, polonijną działalność na emigracji, historię kolejnych pokoleń rodziny, a także sylwetki osób związanych z rodziną Moszoro. Można na niej zobaczyć także cenne artefakty, m.in. nieśmiertelniki i manierkę Kazimierza Moszoro z okresu służby w PSZ oraz modlitewnik Ludmiły Dąbrowskiej, który towarzyszył jej od więzienia na Montelupich w Krakowie, wraz z futeralikiem własnoręcznie wykonanym w KL Auschwitz z obozowego koca. Ważnym uzupełnieniem ekspozycji są nieprezentowane dotychczas amatorskie filmy nakręcone przez Eugeniusza Siedleckiego, wieloletniego przyjaciela rodziny Moszoro, żołnierza 1. Dywizji Pancерnej gen. Stanisława Maczka.

Uroczysty wernisaż wystawy odbył się 4 września 2024 r. Ekspozycję można oglądać w Muzeum Niepodległości w Warszawie do końca marca 2025 r.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Warszawa

Centrala

Archiwum IPN, Józef Piłsudski, Roman Dmowski

Debata